

Rýchly komentár

Slovenský deficit na maastrichtskom limite 3,0% HDP, dlh klesol pod 53%

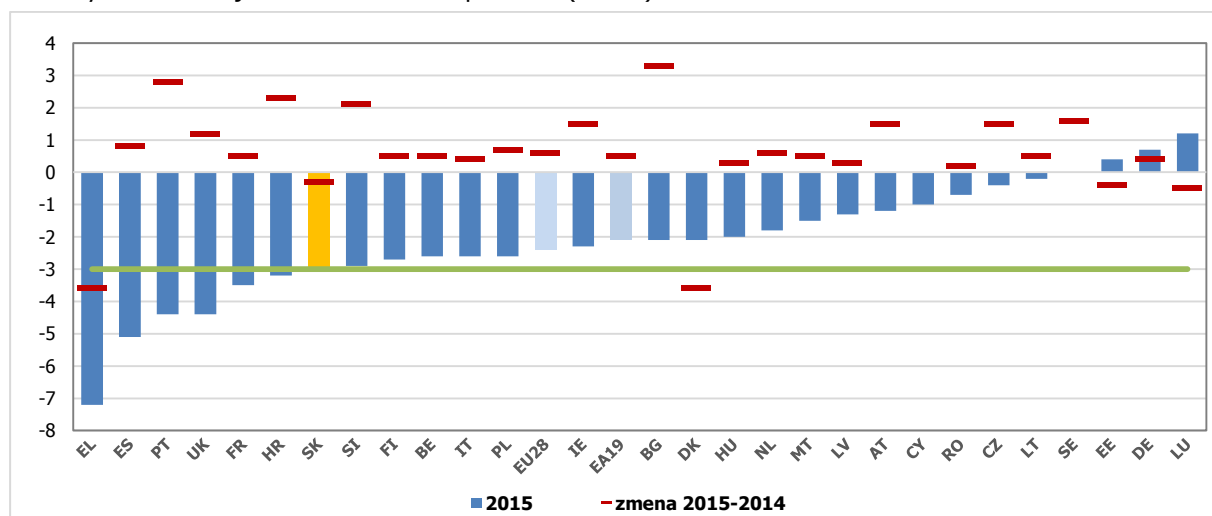
Deficit EÚ za 2015 dosiahol -2,4 % HDP (EA -2,1 % HDP), dlh EÚ je na úrovni 85,2 % HDP (EA 90,7 % HDP)

V Európskej i menovej únii došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k zlepšeniu hospodárenia verejnej správy a deficit i dlh zaznamenali pokles. K zhoršeniu bilancie došlo len v piatich krajinách vrátane Slovenska, ktorému sa schválený rozpočtový cieľ nepodarilo dodržať. Pozitívny vývoj na strane príjmov bol prekonaný vyšším rastom výdavkov. Výrazne zvýšený dopytový impulz zo strany eurofondov v minulom roku tak nebol aspoň čiastočne vyvážený konsolidáciou rozpočtu, ale naopak, oba impulzy pôsobili stimulačne.

Informácia o výsledkoch prvej EDP notifikácie

Eurostat v včerajšej tlačovej správe prezentoval prvé výsledky deficitu a dlhu notifikované členskými krajinami EÚ za obdobie 2012 – 2015 v rámci prvej EDP notifikácie v roku 2016. Deficit za EÚ28 dosiahol v roku 2015 výšku -2,4 % HDP a dlh 85,2 % HDP (deficit EA19 -2,1 % HDP a dlh 90,7 % HDP). V porovnaní s rokom 2014 došlo v roku 2015 k zníženiu deficitu EÚ28 o 0,6 p.b. (EA19 o 0,5 p.b.) a k zníženiu dlhu EÚ28 o 1,6 p.b. (EA19 o 1,3 p.b.). V roku 2015 dosiahli prebytok hospodárenia tri krajiny – Luxembursko, Nemecko a Estónsko, Švédsko zaznamenalo vyrovnanú bilanciu. Najnižšie deficity zaznamenalo Lotyšsko, Česká republika, Rumunsko a Cyprus. Celkovo šesť krajín prekročilo 3 % limit pre deficit, z nich najvyšší deficit zaznamenalo Grécko, Španielsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie, Francúzsko a Chorvátsko. Jedna krajina (Slovensko) vykázala deficit na úrovni 3 % limitu. Vo väčšine krajín došlo oproti 2014 k zníženiu deficitu. K zvýšeniu došlo v piatich krajinách vrátane Slovenska. V roku 2015 najnižší dlh vykázali Estónsko, Luxembursko, Bulharsko, Litva a Rumunsko. Sedemnást krajín prekročilo 60 % limit dlhu, pričom najvyšší dlh vykázali Grécko, Taliansko, Portugalsko, Cyprus a Belgicko. Vo väčšine krajín došlo k zníženiu dlhu.¹

Graf 1 Výška deficitu krajín EU v 2015 a zmena oproti 2014 (% HDP)

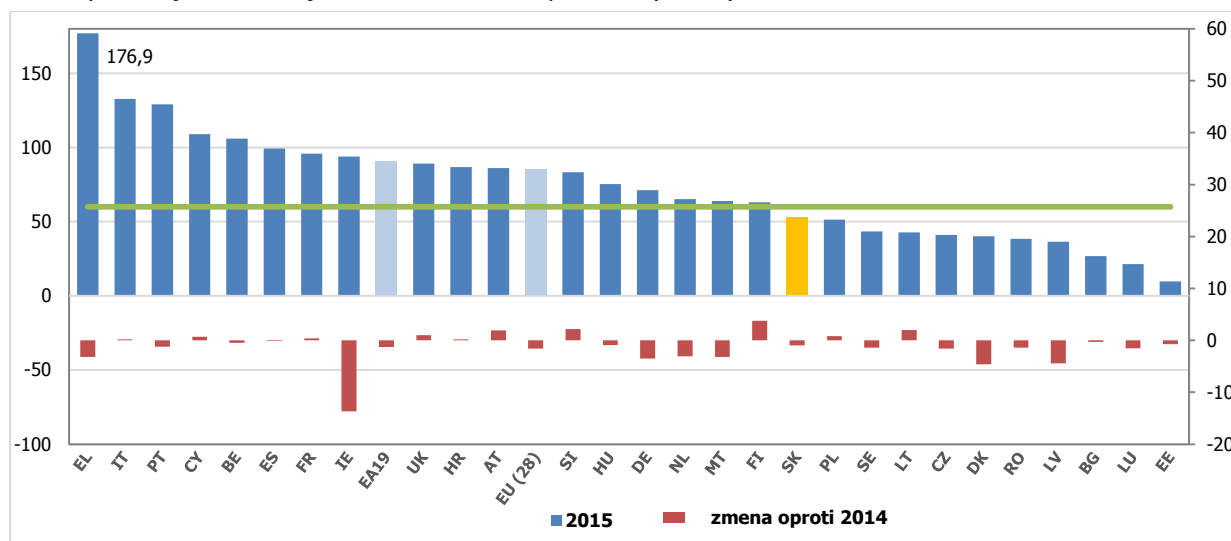

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné prepočty

¹ Eurostat vyjadril výhrady voči kvalite dát v prípade Belgicka, Francúzska a Maďarska.

Rýchle/analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov Úseku pre menu, štatistiku a výskum (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „analytici ÚMS“, resp. „analytici Menového úseku“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

Graf 2 Výška verejného dlhu krajín EU za 2015 a zmena oproti 2014 (% HDP)

Zdroj: Eurostat, NBS vlastné prepočty

Slovensko vykázalo za verejnú správu deficit za rok 2015 vo výške 3,0 % HDP a maastrichtský dlh zaznamenal výšku 52,9% HDP. Väčšina rizík, na ktoré NBS vo svojej analýze rozpočtu upozornila sa naplnili². Slovensko zaznamenalo deficit na úrovni maastrichtského limitu vyplývajúceho z Paktu stability a rastu. Vzhľadom na to, že stanovený limit nebol prekročený, nemala by byť voči Slovensku spustená procedúra pri nadmernom deficite. Pôvodný rozpočtový cieľ vo výške 2,49% HDP bol prekročený až o 378 mil. eur (0,5 p.b. HDP). V porovnaní s rokom 2014 došlo k nárastu deficitu verejnej správy o 0,3 p. b. (282 mil. eur).³

Nedodržanie rozpočtového cieľa bolo napriek lepším daňovým a odvodovým príjmom významne ovplyvnené výrazne vyššími výdavkami vlády, korekciami EÚ fondov (243 mil. eur⁴), nižšími ako rozpočtovanými príjmami z dividend (158 mil. eur) a odlišným posúdením príjmu z návratnej finančnej výpomoci poskytnutej spoločnosti Cargo v zmysle metodiky ESA 2010 (98 mil. eur). Neočakávaný vývoj zaznamenali najmä investície, ktoré boli oproti rozpočtu výrazne vyššie, a to nielen z dôvodu vyššieho spolufinancovania k EÚ fondom, ale aj najmä vyšších ostatných vlastných investícií. Vyššie boli aj výdavky verejného zdravotného a sociálneho poistenia a úrokové náklady.

Ukončovanie obdobia, v ktorom bolo možno čerpať fondy EÚ z II. programového obdobia malo vplyv na akceleráciu ich absorpcie najmä v druhom polroku 2015 a to najmä vďaka financovaniu projektov rozvoja dopravnej infraštruktúry. Voči rozpočtu tak bolo vyššie čerpanie o 1,3% HDP. S vyšším čerpaním súvisel aj vyšší objem výdavkov na spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu o 0,1% HDP.

K celkovému deficitu verejnej správy vo výške -2 318 mil. eur prispelo deficitné hospodárenie predovšetkým ústrednej vlády vo výške -2 277 mil. eur (-2,9% HDP) ako aj Fondov sociálneho zabezpečenia, ktoré zaznamenali deficit vo výške -170 mil. eur (-0,2% HDP). Miestna samospráva skončila v prebytku 129 mil. eur (0,2% HDP).

² Analýza návrhu rozpočtu verejnej správy <http://www.nbs.sk/sk/menova-politika/analiza-navrhu-rozpocetu-verejnej-spravy>. NBS od decembra 2015 v rámci [Strednodobej predikcie](#) zverejňuje aj pravidelne štvrťročné odhady deficitu a dlhu verejných financií. NBS odhadovala deficit na úrovni 2,7% HDP.

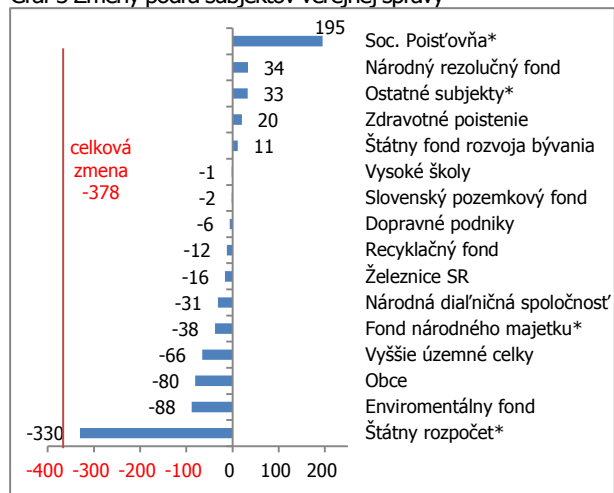
³ Notifikované údaje sú za rok 2015 ako aj za predchádzajúce roky podliehajúce notifikácii (2012 -2014) ovplyvnené zaradením Železničnej spoločnosti Slovensko, Národného rezolučného fondu, Spoločnosti MH invest, Slovenskej reštrukturalizačnej, Recyklačného fondu, Fondu na podporu vzdelávania a Fondu na podporu umenia do sektora verejnej správy

⁴ Uvedené EÚ korekcie sú nad rámec nezrovnalostí a vratiek za prostriedky EÚ vykazovaných v systéme Štátnej pokladnice.

Zmeny deficitu verejných financií oproti schválenému rozpočtu VS 2015-2017

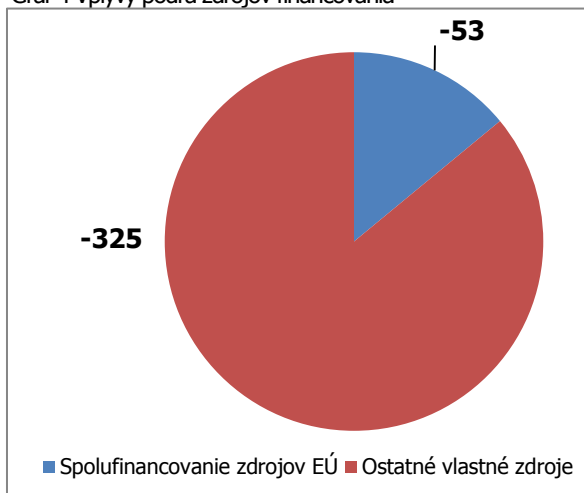
Graf 3 Zmeny podľa subjektov verejnej správy

* úpravy za účelom reálnejšieho pohľadu na hospodárenie subjektov⁵

Zdroj: Štátna pokladnica, MF SR, NBS vlastné výpočty

Graf 4 Vplyvy podľa zdrojov financovania

Najvyšší deficit zaznamenal štátny rozpočet (- 1 651 mil. eur), ale v porovnaní s rozpočtom došlo k zlepšeniu jeho hospodárenia o 973 mil. eur. V uvedenej úspore je však aj vplyv nižšieho transferu do Sociálnej poisťovne (453 mil. eur) a vplyv prevodu príjmu z privatizácie Telecomu a dividend z FNM SR do štátnych finančných aktív (809 mil. eur). Tieto transakcie však mali na druhej strane negatívny vplyv na celkové hospodárenie FNM SR (-838 mil. eur) ako aj Sociálnej poisťovne (- 224 mil. eur). Po úprave hospodárenia štátneho rozpočtu o uvedené transakcie a po presune rezervy rozpočtovanej na horšie hospodárenie nemocníc do hospodárenia ostatných subjektov skončilo jeho hospodárenie v porovnaní s schváleným rozpočtom horšie o 330 mil. eur. Štátne fondy skončili hospodárenie s celkovým prebytkom 237 mil. eur, t.j. nižšie oproti rozpočtu o 84 mil. eur z dôvodu horšieho hospodárenia v Environmentálnom fonde. Príčinou je najmä nenaplnenie príjmov z emisných kvót, ktoré boli oproti rozpočtu nižšie z dôvodu zmeny metodiky zaznamenania týchto príjmov (-37 mil. eur) ako aj z dôvodu nižších výnosov z predaja emisných povoleniek (-32 mil. eur).

Deficitné hospodárenie fondov sociálneho zabezpečenia je spôsobené hospodárením Sociálnej poisťovne, ktoré skončilo horšie oproti rozpočtu o 258 mil. eur. Tento vývoj je dôsledkom výrazne nižšieho transferu zo štátneho rozpočtu na vykrytie jej schodku dôchodkového poistenia. Výpadok týchto zdrojov bol tlmený vyššími príjmami so sociálnych odvodov a hotovostnými príjmami z otvorenia II. piliera⁶. Zdravotné poisťovne skončili s mierne vyšším ako rozpočtovaným prebytkom vplyvom vyšších zdravotných odvodov od ekonomicky aktívnych osôb ako i od štátu, ktorý jednorazovo zvýšil odvod poisťného za svojich poisťencov v posledných dvoch mesiacoch roka. Zároveň sa v roku 2015 nenaplnili očakávania o uplatnení odvodovej odpočítateľnej položky, plný vplyv by sa mal prejavíť až v zúčtovaní v roku 2016. Na druhej strane hospodárenie verejných nemocníc skončilo s deficitom vo výške 69 mil. eur, čím došlo k prekročeniu rezervy na vykrytie ich horšieho hospodárenia (50 mil. eur). Zadlžovanie verejných nemocníc sa počas roka zrýchlilo a ich celkové záväzky ku koncu roka 2015 prekročili 547 mil. eur.

Napriek tomu, že hospodárenie miestnej samosprávy skončilo ako jediné v prebytku (129 mil. eur), oproti rozpočtu hospodárili horšie o 155 mil. eur, keďže rozpočet počítal s oveľa vyššími

⁵ Úprava zohľadňuje vzájomné transakcie medzi uvedenými subjektmi verejnej správy. Presun rezervy na horšie hospodárenie verejných nemocníc zo štátneho rozpočtu do hospodárenia ostatných subjektov, nižší transfer zo Štátneho rozpočtu do Sociálnej poisťovne, presun privatizačných príjmov z FNM SR.

⁶ Príjmy z otvorenia II. piliera podľa metodiky ESA2010 sú vylúčené z príjmov verejnej správy.

prebytkami hospodárenia v prípade obcí i VÚC. Dopravné podniky skončili napriek rozpočtovanému miernemu prebytku v deficite (- 4 mil. eur).

Tabuľka 1 Prehľad vybraných zmien oproti schválenému rozpočtu VS na 2015 - 2017 (ESA 2010)

	mil. eur	% HDP
Vyššie daňové a odvodové príjmy	1 146	1,5
Tržby	215	0,3
Vyššie príjmové úroky	171	0,2
Nižší príjem z emisných kvót	-69	-0,1
Metodická zmena splátky pôžičky Carga	-98	-0,1
Výpadok príjmov z dividend	-158	-0,2
Nižší odvod do EÚ	72	0,1
Vyššie úrokové náklady	-46	-0,1
Sociálne platby	-67	-0,1
Vyššie dotácie	-73	-0,1
Ostatné bežné transfery	-74	-0,1
Čistá zmena nadobudnutia pozemkov a nefinančných aktív	-153	-0,2
EÚ korekcie*	-243	-0,3
Vyššie výdavky zdravotného poistenia	-261	-0,3
Vlastné vládne investície	-1 265	-1,6

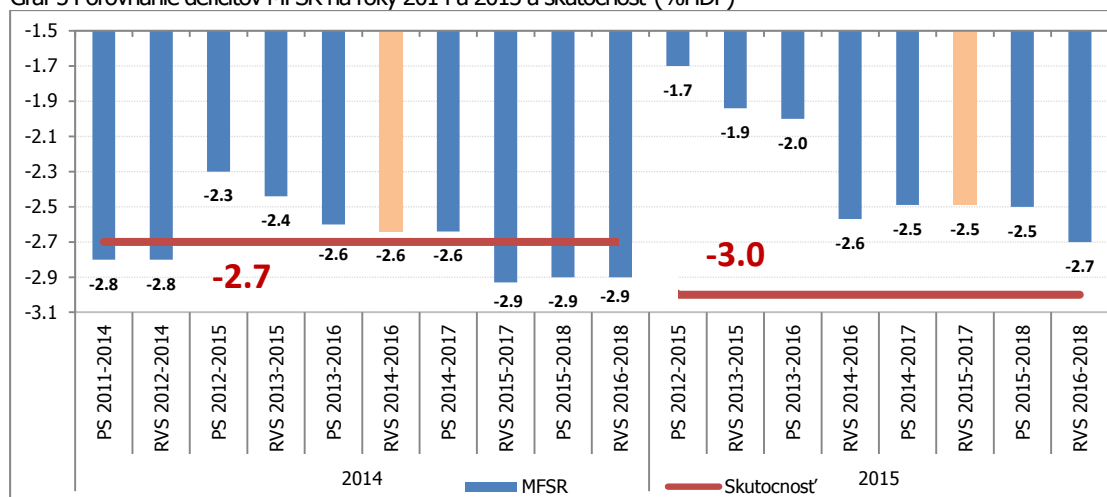
* Korekcie EU fondov nad rámec zúčtovania v rámci nezrovnalostí a vratiek.

Zdroj: Štátna pokladnica, MF SR, NBS vlastné prepočty⁷

Poznámka: kladná hodnota znamená zlepšenie, záporná zhoršenie deficitu

Predpoklady deficitu na roky 2014 aj 2015 sa v strategických dokumentoch Ministerstva financií prevažne posúvali smerom k vyšším úrovniam. Skutočnosť bola v porovnaní so schváleným rozpočtom v oboch rokoch vyššia.

Graf 5 Porovnanie deficitov MFSR na roky 2014 a 2015 a skutočnosť (%HDP)

Zdroj: MF SR, NBS vlastné prepočty

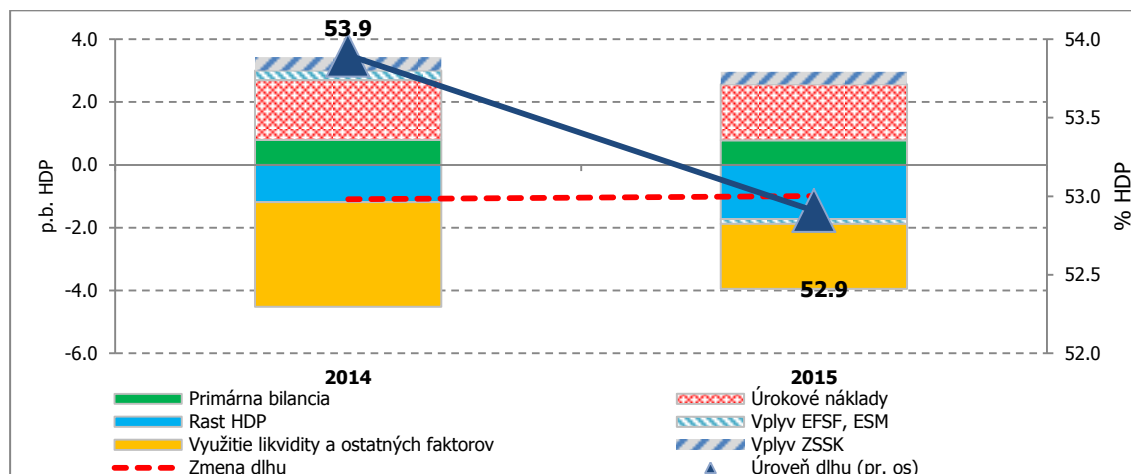
Verejný dlh klesol medziročne o 1 p.b. na úroveň 52,9 % HDP, čím sa dostal pod druhé sankčné pásmo vo výške 53 % HDP stanovené ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti. V nominálnom vyjadrení dlh verejnej správy vzrástol oproti roku 2014 o 581 mil. eur (0,7 % HDP). Na tento nárast vplývalo negatívne najmä deficitné hospodárenie ústrednej vlády (2,6 p.b.). Pozitívny vplyv malo znižovanie pohľadávok v rámci Európskeho stabilizačného mechanizmu (0,1 p.b.), použitie likvidity štátu ako aj hospodársky rast (s rovnakým príspevkom 1,7 p.b.). Použitie výrazného objemu likvidity

⁷ Upravené o vplyvy nerozpočtovaných subjektov (novozaradené subjekty a verejné nemocnice)

Rýchle/analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov Úseku pre menu, štatistiku a výskum (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „analytici ÚMS“, resp. „analytici Menového úseku“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

bolo možné dosiahnuť najmä vďaka väčším jednorazovým finančným operáciám, prostredníctvom ktorých bolo možné refinancovať hotovostný deficit štátu. Výnos z privatizácie Slovenských telekomunikácií a otvorenie II. piliera dôchodkového systému naplnili Štátnu pokladnicu vďaka čomu nebolo nutné refinancovať celý schodok emisiou nového dlhu. Za predpokladu nerealizovania týchto dvoch opatrení, by dlh bol vyšší o 1,8 p.b. HDP a dosiahol by výšku 54,7% HDP. Negatívny vplyv na výšku dlhu malo zaradenie ŽSSK do sektora verejnej správy vo výške 312 mil. eur (0,4 % HDP).

Graf 6 Príspevky faktorov k medziročnej zmene dlhu

Zdroj: Štátna pokladnica, ŠUSR, NBS vlastné výpočty

Tabuľka 2 Prehľad hospodárenia podľa subjektov VS

v mil. eur	2014 SKUTOČNOSŤ	2015 ROZPOČET	2015 SKUTOČNOSŤ	2015 SKUTOČNOSŤ vs rozpočet	SKUTOČNOSŤ 2015 vs 2014
Štátny rozpočet	-1 857	-2 624	-1 651	973	206
Environmentálny fond	17	132	44	-88	28
Štátny fond rozvoja bývania	82	80	92	11	10
Národný jadrový fond	111	102	96	-6	-14
Fond národného majetku	-217	-11	-849	-838	-633
Slovenský pozemkový fond	17	6	5	-2	-12
Vysoké školy	-16	0	-1	-1	14
Obce	-11	145	65	-80	76
Vyššie územné celky	17	124	58	-66	42
Sociálna poisťovňa	-39	34	-224	-258	-185
Zdravotné poistenie	-70	33	54	20	124
Verejné nemocnice	-62	-	-69	-69	-7
Verejné spoločnosti ⁸	42	36	-21	-57	-64
Novozaradené subjekty ⁹	-26	-	80	80	107
Ostatné ¹⁰	-14	3	-5	-9	8
PO štátu + obcí + VUC	-10	-1	10	11	20
CELKOM mil. eur	-2 036	-1 940	-2 318	-378	-282
CELKOM % HDP	-2,7	-2,5	-3,0	-0,5	-0,3

Zdroj: Štátna pokladnica, MF SR, NBS vlastné prepočty

⁸ Dopravné podniky, Národná diaľničná spoločnosť, Železnice SR, Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov (EOSA), Eximbanka

⁹ Železničná spoločnosť Slovensko, Slovenská reštrukturalizačná, spoločnosť MH Invest, Národný rezolučný fond, Fond na podporu vzdelávania, Fond na podporu umenia, Recyklačný fond

¹⁰ Slovenská konsolidačná Agentúra, Rada pre rozpočtovú zodpovednosť, Audiovizuálny fond, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Úrad pre dohľad nad výkonom auditu, TASR, RTVS, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Ústav pamäti národa, Danubiana, ostatné miestne subjekty.

Tabuľka 3 Hospodárenie verejnej správy v 2015

v mil. eur	2015	2014	Medziročná zmena
deficit	-2 318	-2 036	-282
<i>celkové príjmy</i>	33 304	29 844	3 460
bežné príjmy	32 321	28 966	3 355
<i>z toho: priame dane</i>	5 646	5 207	439
<i>nepriame dane</i>	8 499	8 045	454
<i>z toho: DPH</i>	5 416	5 021	395
<i>sociálne príspevky</i>	10 954	10 291	663
<i>bežné transfery</i>	3 956	2 356	1 600
<i>predaj produkcie</i>	3 266	3 067	199
kapitálové príjmy	983	878	105
<i>celkové výdavky</i>	35 622	31 880	3 742
bežné výdavky	29 935	28 786	1 150
<i>sociálne výdavky</i>	14 796	14 355	441
<i>z toho peňažné dávky</i>	10 803	10 508	294
<i>naturálne sociálne dávky</i>	3 993	3 846	146
<i>dotácie</i>	464	520	-56
<i>bežné transfery</i>	1 678	1 635	42
<i>úroky</i>	1 393	1 441	-48
<i>kompensácie zamestnancov</i>	7 025	6 670	355
<i>medzis potreba</i>	4 580	4 164	416
kapitálové výdavky	5 687	3 095	2 592
<i>z toho: vládne investície</i>	4 831	2 893	1 938
<i>kapitálové transfery</i>	750	385	364
celkový deficit verejnej správy	-2 318	-2 036	-282
ústredná verejná správa	-2 277	-1 884	-392
miestna samospráva	129	-43	172
fondy sociálneho zabezpečenia	-170	-109	-62
Hrubý dlh verejnej správy	41 306	40 725	581
deficit v %HDP	-3,0	-2,7	-0,3
Hrubý dlh verejnej správy v % HDP	52,9	53,9	-1,0

Zdroj: ŠÚ SR, NBS vlastné výpočty

Zuzana Ďurčenková (analytici@nbs.sk)